Aan de hand

Screeningen en oefenprogramma's bij problemen in de motoriek

Inclusief een Quickscan handschrift voor groep 3 t/m 8

de Twijn
ONDERWIJSCENTRUM
Regionaal Expertiseteam

Colofon

Dit workshopaanbod is een extra uitgave van het scholingsaanbod van Regionaal Expertiseteam de Twijn, specifiek gericht op problemen in de motorische ontwikkeling in het primair onderwijs. Het totale nascholingsaanbod voor PO en VO kunt u vinden op www.detwijn.nl/expertiseteam

Het Regionaal Expertiseteam is een aparte afdeling van speciaal (voortgezet) onderwijs de Twijn. Specialisten van het expertiseteam ondersteunen scholen in het vormgeven van passend onderwijs. doormiddel van ambulante ondersteuning. Hiervoor komen zij op scholen (PO,VO,MBO en HBO) in een ruime regio van 50 km rondom Zwolle bij vragen over leerlingen met medisch lichamelijke en motorische problematiek, langdurig zieke leerlingen, leerlingen met ontwikkelingsachterstand (waaronder ZML) en leerlingen met gedragsproblematiek.

Naast ambulante begeleiding biedt het Regionaal Expertiseteam nascholing voor onderwijsprofessionals. Er is een brede ervaring en dieptekennis op het gebied van motoriek, neuro-motorische problematiek, gesprekstechnieken, mentale gezondheid, verzuimpreventie en toegenomen druk en stress bij jongeren.

September 2021

Gewoon waar kan,
Speciaal waar nodig!

Contact

Regionaal Expertiseteam de Twijn
Dokter Hengeveldweg 2
8025 AK Zwolle
038 453 55 06
Regionaalexpertiseteam@detwijn.nl
www.detwijn.nl/expertiseteam

Inhoud

Motoriekprogramma 1
Bewegen, bouwsteen voor ontwikkeling!

Speciaal voor kleuters in groep 1 en 2 waarbij zorgen zijn over de (neuro)motorische ontwikkeling

Motoriekprogramma 2
Startklaar vòòr schrijven

Speciaal voor kleuters medio groep 2 die nog niet startklaar zijn voor schrijfonderwijs

Motoriekprogramma 3
Schrijven, ik kan het!

Speciaal leerlingen met hardnekkige schrijfproblematiek in voor groep 3 t/m 8

Quickscan
Handschriftontwikkeling in de groep

In 15 minuten in beeld welke leerlingen ondersteuning nodig hebben op schrijfgebied

Aanmelding, kosten en contact

U vindt ons totale scholingsaanbod op www.detwijn.nl/expertiseteam-scholingsaanbod

Er is wat aan de hand!

Er is wat aan de hand!

Steeds vaker duiken er berichten op in de media over de motorische ontwikkeling van kinderen. Het resultaat is goed te merken aan het verarmen van het handschrift. De schrijfkwaliteit holt achteruit, zo getuigen ook de vele onderzoeken op dit gebied*. Digitalisering, minder (buiten)spel, andere prioriteiten of motivatie spelen hierbij een grote rol, zo blijkt. Er is duidelijk wat **aan de hand** op motorisch vlak!

Motorische ontwikkeling als basis van de totale leerontwikkeling

Scholen beseffen vaak heel goed hoe belangrijk een goede motorische ontwikkeling is. Voor het ontwikkelen van een goed leesbaar handschrift, maar vooral ook voor de totale ontwikkeling van kinderen. De meerwaarde van een goede basis in de motoriek wordt door vrijwel elke leerkracht erkend, zeker door onderbouwleerkrachten. Een sterke motoriek ondersteunt het totale leerproces, de leeraanpak, de concentratie en de taakgerichtheid bij leerlingen.

Meer ondersteuning

Toch signaleren scholen steeds meer motorische problematiek bij hun leerlingen en hierbij is de ondersteuning op school niet altijd toereikend of voldoende. Het Regionaal Expertiseteam de Twijn krijgt veel en steeds meer ondersteuningsvragen hierover. Onze specialisten komen hiervoor op scholen in een grote regio van 50km rondom Zwolle voor leerling-specifieke vragen, klassikale screeningen of scholingen van schoolteams

-

Post-Covid

De periode van onderwijs op afstand (thuisonderwijs) tijdens de Covid pandemie heeft geresulteerd in nog meer signalen van motorische achterstanden of problemen bij leerlingen. Om scholen juist in deze post-Covid periode te kunnen ondersteunen in de vragen die op dit vlak op hen afkomen is een specifiek aanbod ontwikkeld. Ons kernteam van ergotherapeuten, motoriek- en schrijfspecialisten heeft voor elke groep in het basisonderwijs een programma opgesteld. Elk programma wordt afgestemd met de school, bevat gestandaardiseerde en doelgerichte screeningen én wordt ondersteund door een motoriekspecialist die wekelijks op school aanwezig is! Na een goede screening nemen we de leerlingen vervolgens een langere periode **aan de hand** in een oefenprogramma. Zo ziet u na enkele weken daadwerkelijk groei bij uw leerlingen.

*voor meer informatie over onderzoek kunt u contact opnemen met onze motoriek specialisten

-

Onze oefenprogramma´s vergroten direct uw kennis over motoriek als onderwijsprofessional!

Meer interesse om uw kennis over motoriek te vergroten? Kijk op de laatste bladzijde van deze brochure!

BEWEGEN, BOUWSTEEN VOOR ONTWIKKELING

SCREENING EN OEFENPROGRAMMA VOOR GROEP 1 EN 2

Bewegen speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van een kind. Kleuters doen bewegend ontzettend veel nieuwe ervaringen op. Ze vormen de basis voor de verdere ontwikkeling.
Lichaamskennis, lichaamsbewustzijn en lichaamscontrole zijn belangrijke leervoorwaarden. Ze zijn o.a. nodig om goed op je stoel te kunnen blijven zitten tijdens het werken, de goede lees- en schrijfrichting te kunnen aanleren en prikkels uit de omgeving te kunnen filteren.
In ons digitale tijdperk is het heel belangrijk om hier voldoende aandacht aan te besteden. Veel kinderen doen vandaag te weinig bewegingservaring op. Uit onderzoek met de MQ-scan blijkt dat +/- 30 % van de kinderen beneden het gemiddelde scoort op het gebied van motorische vaardigheden.

Bewegen is van groot belang om de hersenen en zintuigen te stimuleren. Bij leerlingen, waar u als school zorgen over heeft m.b.t. de (neuro)motorische ontwikkeling, neemt de motoriekspecialist van Regionaal Expertiseteam de Twijn een motorische screening af. Leerlingen die laag op deze screening scoren kunnen deelnemen aan het programma “Bewegen, bouwsteen voor ontwikkeling"
Zo kunt u als school het kind ondersteunen en een goede start laten maken met het leren.

De leerlingen worden tijdens dit traject gestimuleerd in hun neuromotorische ontwikkeling en de leerkracht krijgt handvaten om de leerling verder in dit proces te stimuleren.

op basis van
motorische
screening

Hoe ziet het programma eruit?

Het groepsprogramma duurt 10 weken met in iedere week drie oefenmomenten. De startactiviteit is met de motoriekspecialist van De Twijn in de klas of in het speellokaal, de twee herhaalactiviteiten zijn met de leerkracht in de groep.

In de sessies wordt aandacht besteed aan het lichaam, lateralisatie, ruimtelijke oriëntatie, visuele- en auditieve vaardigheden en ritmegevoel. Er kan worden aangesloten bij het thema dat op dat moment in de klas wordt aangeboden.
Het groepje bestaat uit maximaal 4 leerlingen.

Wat wordt er van de leerkracht verwacht?

De motoriekspecialist oefent met de kinderen op het moment dat andere kinderen ook in groepjes in de klas aan het werk/spelen zijn.
In overleg met de leerkracht worden geschikte momenten hiervoor afgesproken. Doordat de sessies in de school plaatsvinden kan de leerkracht zo nu en dan langslopen en zien wat en hoe er geoefend wordt.
Van de leerkracht wordt gevraagd om in elke week 2 korte herhalingsactiviteiten met de kinderen te doen. De motoriekspecialist bereidt deze sessies voor en korte afstemming met de leerkracht vindt plaats tijdens of net na de sessie met de motoriekspecialist.

Programma van
10 weken
voor
4 leerlingen
in groep 1 en 2

STARTKLAAR VOOR HET SCHRIJVEN!

SCREENING EN OEFENPROGRAMMA VOOR LEERLINGEN MEDIO GROEP 2

Schrijven is een belangrijke vaardigheid die kinderen nodig hebben op school. Het leren schrijven van de letters draagt bij aan het leren lezen en spellen. Als het (leren) schrijven moeizaam verloopt kan dit een negatieve invloed hebben op de schoolprestaties en op het zelfvertrouwen van het kind. We zien al jaren dat de schrijfvaardigheid van kinderen achteruit gaat, onderzoeken tonen dit tevens aan. Door het thuisonderwijs tijdens de coronapandemie lijkt deze vaardigheid nog verder achteruit te zijn gegaan.

Om ervoor te zorgen dat het kind een goede start maakt met het schrijfonderwijs in groep 3 neemt de schrijfspecialist van het Regionaal Expertiseteam de Twijn het WRITIC-assesment af medio groep 2. Middels dit gestandaardiseerde meetinstrument kan worden vastgesteld bij leerlingen, waarover school zich zorgen maakt, of het kind startklaar is voor het leren schrijven. Wanneer dit nog niet het geval is kan een periode van extra oefening het kind ondersteunen
Het WRITIC- groepsprogramma 'Startklaar voor het schrijven!' is hiervoor een speciaal ontwikkeld oefenprogramma.

Het WRITIC- groepsprogramma richt zich op papier- en pentaken . Deze maakt een kind zich eigen door ze veel te doen. Motivatie is daarbij belangrijk! Wanneer kinderen het leuk vinden om papier- en pentaken uit te voeren zullen ze dit ook vaker gaan doen. En door vaak te oefenen gaat het steeds beter en wordt het ook (weer) leuker.
Om ervoor te zorgen dat de kinderen actief meedoen stimuleren we de motivatie van het kind en de interactie met de andere kinderen in de groep.

inclusief
Writic
Assesment

Hoe ziet het programma eruit?

Het WRITIC-groepsprogramma duurt 10 weken met iedere week drie oefenmomenten. De startbijeenkomst is elke week met de schrijfspecialist van Regionaal Expertiseteam de Twijn in de klas, de twee herhaalmomenten zijn met de leerkracht in de groep.

In de sessies worden de papier- en pentaken geoefend waarbij wisselend accenten worden gelegd op bijv. de pengreep, het maken van de schrijffiguren, het namaken van geometrische figuren en de zithouding. Ook worden fijne motoriek spelletjes gedaan om de fijn motorische voorwaarden voor het schrijven te stimuleren.
Er kunnen 4-6 kinderen tegelijk deelnemen aan het programma.

Wat wordt er van de leerkracht verwacht?

De schrijfspecialist oefent met de kinderen in de klas op het moment dat andere kinderen ook in groepjes in de klas aan het werk/spelen zijn. In overleg met de leerkracht worden geschikte momenten hiervoor afgesproken. Doordat de sessies in de klas plaatsvinden kan de leerkracht zo nu en dan langslopen en zien wat en hoe er geoefend wordt. Van de leerkracht wordt gevraagd om in diezelfde week 2 korte herhalingsactiviteiten met de leerlingen te doen. De schrijfspecialist bereidt deze sessies voor en korte afstemming vindt hierover plaats tijdens of net na de sessie met de schrijfspecialist.

Programma van
10 weken
voor
4-6 leerlingen
medio groep 2

SCHRIJVEN, IK KAN HET!

VOOR GROEP 3 T/M 8

We horen het steeds vaker van leerkrachten en ook steeds meer onderzoeken tonen het aan. De kwaliteit van handschriften van kinderen neemt af. Ook in het digitale tijdperk blijft schrijven belangrijk. Onderzoek toont aan dat je beter leert lezen, rekenen en spellen als je met de hand leert schrijven. Het combineren van deze vakken, zorgt voor intensivering van de activiteit in meerdere hersengebieden, waardoor vaardigheden beter in het geheugen worden opgeslagen.

Als je echter niet kan teruglezen wat je geschreven hebt, wordt dit ingewikkelder.
Hardnekkige schrijfproblemen leiden vaak tot frustratie en onderprestatie op school. Sommige kinderen hebben meer nodig om tot een goed handschrift te komen dan de standaard schrijflessen op school.

De specialist van het Regionaal Expertiseteam de Twijn neemt bij leerlingen waarover de school zich zorgen maakt de SOS-2-NL (Systematische opsporing schrijfproblemen) af.
Voor kinderen die daarop buiten de norm scoren bieden wij het groepsprogramma: “Schrijven, ik kan het!' aan. Zo voorkomen we dat juist deze leerlingen teveel gefrustreerd raken over hun schrijven,

Een schrijfprobleem kan motorisch, cognitief, gedragsmatig en/of didactische oorzaken hebben. Samen met de kinderen en hun leerkracht analyseren we wat de kinderen nodig hebben om hun schrijfproduct te verbeteren. Om de kinderen te motiveren werken we in hun groepjes aan hun eigen doelen. Na het volgen van het groepsprogramma heeft de leerling een goed leesbaar handschrift.

inclusief
SOS-2-NL screening

Hoe ziet het programma eruit?

Het 'Schrijven, ik kan het!' groepsprogramma duurt 7 weken met iedere week dagelijks oefenmomenten. Elke week is er een startbijeenkomst met de schrijfspecialist van het Regionaal Expertiseteam de Twijn en deze bereidt ook de invulling voor de sessies in de rest van de week voor.

Het programma wordt gestart met het bespreken waarom het voor het kind belangrijk is om beter te worden in schrijven en wie hem/haar daar eventueel bij zou kunnen helpen. Er worden doelen opgesteld voor de komende weken. Het programma eindigt met een passende afsluiting voor de kinderen en een evaluatie met de leerkracht.
Er kunnen 4-6 kinderen tegelijk deelnemen aan het programma.

Wat wordt er van de leerkracht verwacht?

De schrijfspecialist oefent met de kinderen in de klas op het moment dat andere kinderen ook in groepjes in de klas aan het werk zijn. In overleg met de leerkracht worden geschikte momenten hiervoor afgesproken. Doordat de sessies in de klas plaatsvinden kan de leerkracht zo nu en dan langslopen en zien wat en hoe er geoefend wordt. Van de leerkracht wordt gevraagd om in diezelfde week elke dag een korte schrijfactiviteit met de leerlingen te doen. De schrijfspecialist bereidt deze sessies voor en korte afstemming vindt hierover plaats tijdens of net na de sessie met de schrijfspecialist.

Programma van
7 weken
voor
4-6 leerlingen
groep 3 t/m 8

In **15 minuten** een quickscan van het handschrift in jouw klas!

QUICKSCAN HANDSCHRIFT

VOOR EIND GROEP 3 T/M GROEP 8

Hoe staan jouw leerlingen ervoor ten aanzien van het schrijven? Hebben ze alle letterpatronen (en verbindingen) al geautomatiseerd en kunnen ze voldoende tempo ontwikkelen in hun schrijfwerk? Blijft het resultaat ook voldoende als ze het tempo verhogen? Of gaat dit dan ten koste van de leesbaarheid?

Om zichtbaar te maken welke kinderen voldoende leesbaar en snel kunnen schrijven is de Quickscan handschrift ontwikkeld. In 15 minuten wordt duidelijk welke leerlingen op schrijfgebied extra ondersteuning kunnen gebruiken. Hierna wordt samen met de leerkracht besproken hoe deze kinderen het best kunnen worden geholpen.

Aanmelding

Bij interesse deze programma's kunt u contact opnemen via regionaalexpertiseteam@detwijn.nl of rechtstreeks met onze motoriek- en schrijfspecialisten. We stellen hen graag op de volgende pagina aan u voor.

Kosten

Alle programma's zijn een totaalpakket. Elk programma is dus inclusief:

- Voorbereiding en afstemming tijdens het programma
- Reistijd
- Wekelijkse een motoriek- of schrijfspecialist in de klas
- Gestandaardiseerde screenings en assessments
- Uitwerking van screening en assessment
- Korte verslaglegging tijdens programma
- Specifieke materialen, basismaterialen als papier worden door de school geleverd.
- Adviezen voor in de hele groep en/of voor individuele leerlingen

Programma 1 3000,-
Programma 2 3000,-
Programma 3 2250,-
Quickscan 350,-

Na uw aanmelding leggen we telefonisch contact met u om een offerte te kunnen opstellen

Contact

Regionaal Expertiseteam de Twijn
Dokter Hengeveldweg 2
8025 AK Zwolle
038 453 55 06
Regionaalexpertiseteam@detwijn.nl
www.detwijn.nl/expertiseteam

Onze specialisten

Binnen het Regionaal Expertiseteam is iedereen geschoold in motorische ontwikkeling bij kinderen. Dit unieke motoriekaanbod is ontwikkeld en wordt uitgevoerd door de kerngroep motoriek- en schijfspecialisten binnen het team. Zij hebben een brede ervaring en een dieptekennis op dit vlak en zijn gediplomeerd en/of gecertificeerd voor het afnemen van screenings en assessments.

.

Helma Timmerman
Ergotherapeut
htimmerman@detwijn.nl

Monique Beek
Ergotherapeut
mbeek@detwijn.nl

Marloes Holterman
Schrijfspecialist
mmassier@detwijn.nl

Ilse Knol
Jonge Kind specialist
iknol@detwijn.nl

U vindt ons totale scholingsaanbod op
www.detwijn.nl/expertiseteam-scholingsaanbod

Meer weten over motoriek?

In ons nascholingsaanbod hebben we meerdere trainingen en workshops op het gebied van (fijne) motoriek. Dit aanbod is voor onderwijsprofessionals die zich door willen ontwikkelen op het gebied van motorische ontwikkeling of richting motoriekspecialist.

Een greep uit ons aanbod:

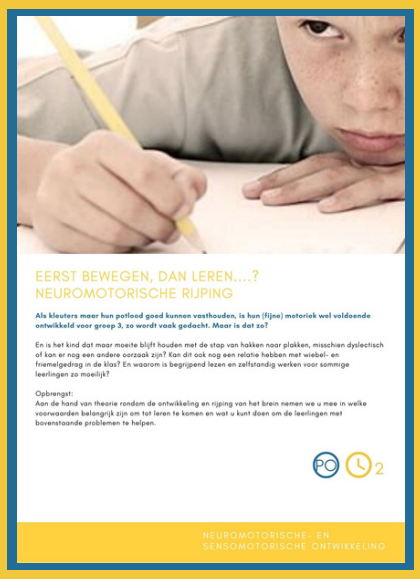

EERST BEWEGEN, DAN LEREN....?
NEUROMOTORISCHE RIJPING

Als kleuters maar hun potlood goed kunnen vasthouden, is hun (fijne) motoriek wel voldoende ontwikkeld voor groep 3, zo wordt vaak gedacht. Maar is dat zo?

En is het kind dat maar moeite blijft houden met de stap van hakken naar plakken, misschien dyslectisch of kan er nog een andere oorzaak zijn? Kan dit ook nog een relatie hebben met wiebel- en friemelgedrag in de klas? En waarom is begrijpend lezen en zelfstandig werken voor sommige leerlingen zo moeilijk?

Opbrengst:
Aan de hand van theorie rondom de ontwikkeling en rijping van het brein nemen we u mee in welke voorwaarden belangrijk zijn om tot leren te komen en wat u kunt doen om de leerlingen met bovenstaande problemen te helpen.

PO 2

NEUROMOTORISCHE- EN SENSOMOTORISCHE ONTWIKKELING

ZINTUIGLIJKE INFORMATIEVERWERKING

U kent ze vast wel: leerlingen die nooit stil zitten of juist de hele dag languit over hun tafel liggen. Leerlingen die moeite hebben om hun aandacht bij hun werk te houden en alle vogels zien vliegen, of leerlingen die altijd de centrale wil lijken te houden.
Wellicht is er bij deze kinderen een probleem in het adequaat registreren van prikkels. Ze zijn zintuiglijk onder- of overprikkeld.

Opbrengst:
In deze workshop leert u hoe prikkels verwerkt worden, hoe dit de alertheid beïnvloedt en wat over- of onderprikkeling van een of meerdere van de 7 zintuigen voor het gedrag van een kind kan betekenen. Daarnaast leert u welke activerende en kalmerende strategieën u een kind kunt bieden om tot een goede zelfregulatie te komen, zodat het zo goed mogelijk kan functioneren in de klas

PO 2

RIJP VOOR GROEP 3?

Bij de overgang van groep 2 naar groep 3 is er veel aandacht voor de cognitieve vaardigheden van kinderen, maar is het kind er ook motorisch klaar voor? Is het in staat om de stap van informeel handelen (doen) naar formeel handelen te maken? En is het voldoende rijp om langere periodes aan een tafel te kunnen werken?

In deze workshop gaan we kijken wat een kind nodig heeft om aan de leervoorwaarden in groep 3 te voldoen. Welke stappen moet het kind hierin doorlopen en hoe kun je het helpen om de volgende fase te bereiken. De neuromotorische ontwikkeling van kinderen speelt hierbij een grote rol, samen analyseren we de stappen die een kind moet maken van "lichamelijk leren" naar het werken op papier.

PO 2

NEUROMOTORISCHE- EN SENSOMOTORISCHE ONTWIKKELING

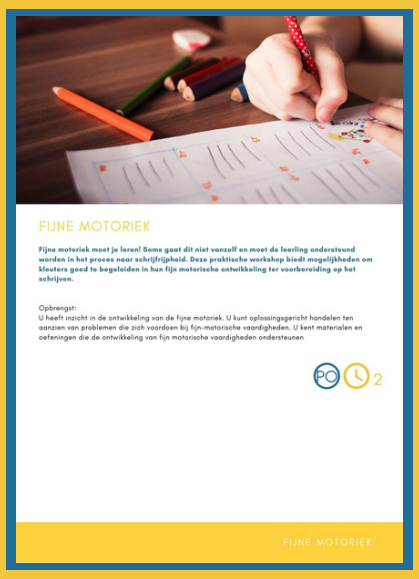

FIJNE MOTORIEK

Fijne motoriek moet je leren! Soms gaat dit niet vanzelf en moet de leerling ondersteund worden in het proces naar schrijfrijpheid. Deze praktische workshop biedt mogelijkheden om kleuters goed te begeleiden in hun fijn motorische ontwikkeling ter voorbereiding op het schrijven.

Opbrengst:
U heeft inzicht in de ontwikkeling van de fijne motoriek. U kunt oplossingsgericht handelen ten aanzien van problemen die zich voordoen bij fijn-motorische vaardigheden. U kent materialen en oefeningen die de ontwikkeling van fijn motorische vaardigheden ondersteunen

PO 2

FIJNE MOTORIEK

ONHANDIG IN DE KLAS

In de klas heeft u te maken met leerlingen waarbij sprake is van een onhandige motoriek. Leerlingen die moeite hebben met bewegen, hoekerig bewegen, struikelen of botsen. Leerlingen waarbij regelmatig spullen van tafel vallen, spullen kwijt zijn en die bewegingsarmoe laten zien. Deze leerlingen hebben soms de diagnose DCD.

U heeft inzicht in de gevolgen van motorische onhandigheid op het leerproces en op de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind.
U krijgt handreikingen om deze leerlingen goed te begeleiden.
U krijgt inzicht in hoe de leerling te betrekken bij het zoeken naar oplossingen. U krijgt tips aangeraakt betreffende materialen die bij deze leerlingen kunnen worden ingezet.

PO 2

SCHRIJVEN IN DE KLAS

U merkt dat er in de groep leerlingen is die moeite heeft met schrijven. Bijvoorbeeld leerlingen die een niet goed leesbaar handschrift hebben, moeite hebben met op de lijntjes schrijven en/of moeite hebben met het tempo van schrijven.

Opbrengst:
U heeft inzicht in de voorwaarden die nodig zijn om tot een goed schrijfproduct te komen. U kunt oplossingsgericht handelen ten aanzien van problemen die zich voordoen bij het schrijven .
U heeft handvatten voor het geven van een creatieve schrijfles.
U heeft kennis van nieuwe en aangepaste materialen ten behoeve van het schrijfproces.

PO 2

FIJNE MOTORIEK

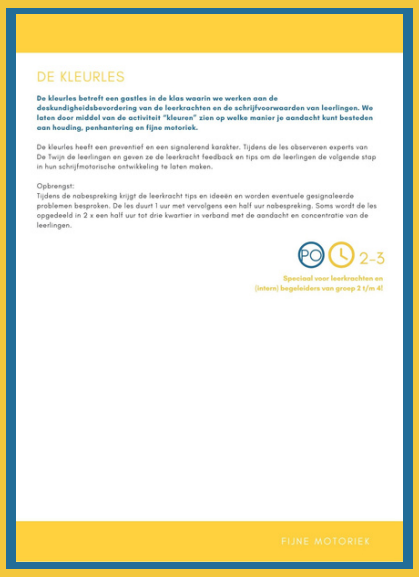

DE KLEURLES

De kleurles betreft een gastles in de klas waarin we werken aan de deskundigheidsbevordering van de leerkrachten en de schrijfvoorwaarden van leerlingen. We laten door middel van de activiteit "kleuren" zien op welke manier je aandacht kunt besteden aan houding, penhantering en fijne motoriek.

De kleurles heeft een preventief en een signalerend karakter. Tijdens de les observeren experts van De Twijn de leerlingen en geven ze de leerkracht feedback en tips om de leerlingen de volgende stap in hun schrijfmotorische ontwikkeling te laten maken.

Opbrengst:
Tijdens de nabespreking krijgt de leerkracht tips en ideeën en worden eventuele gesignaleerde problemen besproken. De les duurt 1 uur met vervolgens een half uur nabespreking. Soms wordt de les opgedeeld in 2 x een half uur tot drie kwartier in verband met de aandacht en concentratie van de leerlingen.

PO 2-3

Speciaal voor leerkrachten en (intern) begeleiders van groep 2 t/m 4!

FIJNE MOTORIEK

U vindt ons scholingsaanbod op

www.detwijn.nl/expertiseteam-scholingsaanbod

de Twijn

ONDERWIJSCENTRUM

Regionaal Expertiseteam